

Ціна 10 коп.

Дмитро Маякевич

ЛЮБОВ НАВИВОРІТ

Дмитро МОЛЯКЕВИЧ

**Відсканував і опрацював
Анатолій МИКОЛАЄНКО**

БІБЛІОТЕКА «ПЕРЦЯ» № 278

Дмитрий Афанасьевич Молякевич

ЛЮБОВЬ НАИЗНАНКУ
(На украинском языке)

Иллюстрации Ю. Северина

Издательство «Радянська Україна»

Редактор Ф. Маківчук.

Здано до набору 02. 12. 83. Підписано до друку 31. 12. 83.
БФ 15823. Формат видання 70×108/32. Папір газетний. Гарнітура
літературна. Високий друк. Умовн. друк. арк. 2,8. Обл.-вид.
арк. 2,28. Тираж 103 200. Зам. 06169. Ціна 10 коп.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська
Україна», 252047, Київ-47 Брест-Литовський проспект, 94.

Адрес редакції: 252047, Київ-47, ул. Петра Нестерова, 4.

Ордена Ленина комбінат печаті видавництва «Радянська
Україна», 252047, Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

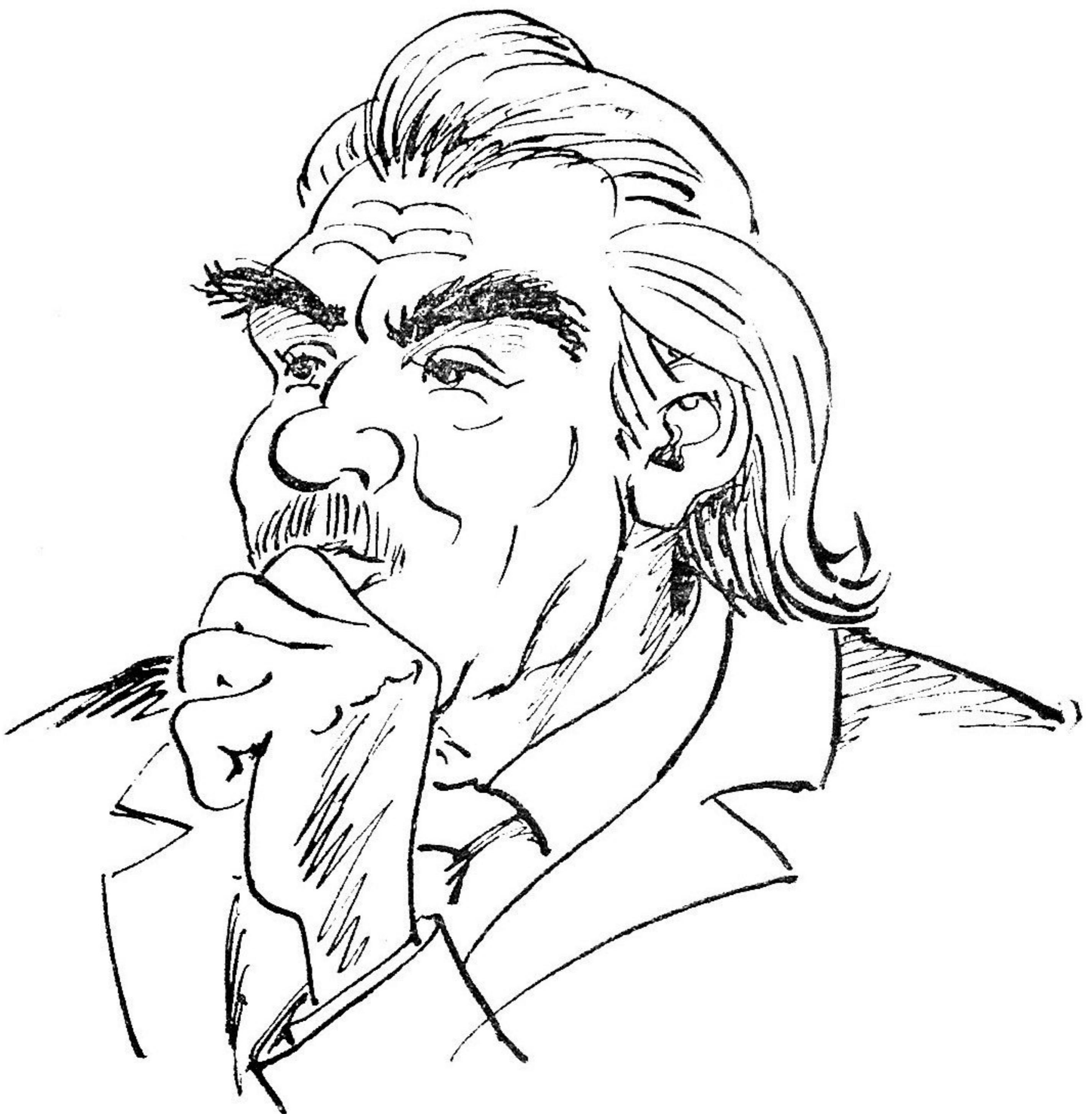
ЛЮБОВ НАВИВОРІТ

ІЛЮСТРАЦІЇ Ю. СЕВЕРИНА

КІЇВ. ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»

1983

ЯКЩО ГОВОРИТИ ПРО САТИРУ...

Сподіваюся, що автор цієї збірки не розсердиться на мене за те, що я почну свою коротеньку передмову не з нього самого, а зі згадки про нашого незабутнього, талановитого поета-сатирика Сергія Воскрекасенка. Саме Сергій Воскрекасенко свого часу написав про автора цієї збірки цікаве, осяяне теплою усмішкою есе, і саме він якось сказав

мені: «Коли я читаю, перечитую і вдумуюся у сатиричні вірші Дмитра Молякевича, то приходжу до твердого висновку, що він у своїй творчості завжди керується відомою настановою Віссаріона Белінського про те, що «под сатирою надо разуметь не навинное зубоскальство веселых остроумцев, а громы негодования, грозу духа, оскорбленаного позором».

Я цілком згодний із Сергієм Воскрекасенком. І сам завжди вважаю, що наша сатира, якщо вона хоче вірою і правдою служити великій справі комуністичного виховання людей, не має права бути схожою на соєву ковбасу, у якій — ані смаку, ані пахощів: не має права бути безхребетною.

Сатира Дмитра Молякевича завжди гостра, наступальна. Вона без промаху б'є по бюрократах, хапугах, дармоїдах, самодурах, міщенках, порушниках радянських законів і порядків, по всіх, кого називаємо антиподами комуністичної моралі.

Перші свої вірші у «Перці» Дмитро Молякевич надрукував іще будучи студентом філфаку Львівського держуніверситету. А оце вже двадцять третій рік він і сам у «Перці» працює. І якраз тут, у «Перці», розквітнув його сатиричний талант.

Я часто докоряю Молякевичу за те, що він пише дуже мало. Якби його талант та бог дав якомусь дуже моторному чоловікові, то той напевне уже до свого першого ювілею видав би мінімум кілька томів своїх добротних творів. Сам Дмитро Панасович на мої докори завжди з усміхом рукою махає — обійдеться, мовляв. Ну що ж,— йому, як то кажуть, видніше...

А я все-таки залишаюся при своїй думці!

Ф. МАКІВЧУК.

ВСЕ — ДОВОДИТЬ ДО ЛАДУ!..

Перчанська веснянка

Сонце радісно сміється,
Піднялось нове зело...
Все співає... Навіть Перця —
Гвалт — на співи потягло.

А чому ж би й не співати,
Добрі люди, і мені,
Коли мій народ — багатий
І на сміх, і на пісні?!

Чи ж судилось так од роду,
Що мені до співу — зась,
Що в співучого народу
Не співучим я удавсь?!

Ні, братове, і у Перця
Є на пісню привілей!
От вона сама і рветься
Просто з серця — до людей!

До всіх (знаних і не знаних!),
Що в майбутнє стелять путь —
Укладають наші плани,
Хліб ростять і сталъ кують.

На все добрe, на все кращe
Ім співанку цю веду...
Слава людям роботящим!
Слава чесному труду!

Хто не любить дармування,
В кого честь і совість є,
Тим — співанка-віншування
Й шануваннячко мое!

Всім, кому до серця — справа,
А не «галочка» у звіт,—
Ця співанка нолукава,
Щира шана ще й — привіт!..

Але я не міг би спати,
Бо на душу взяв би гріх,
Тут забувши «вшанувати»
Ще й клієнтіків своїх,

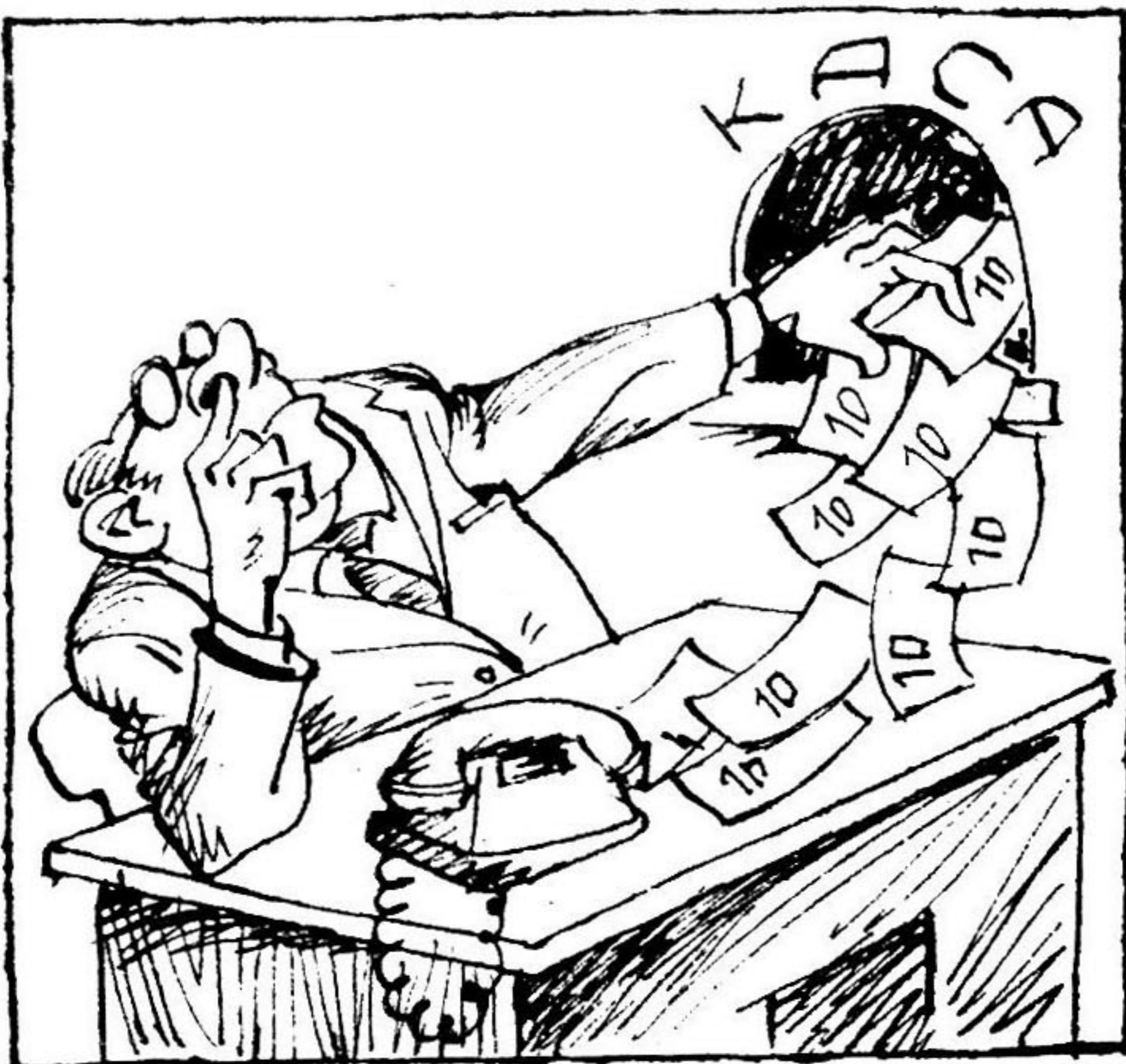
Хоч вони і різні зовні,
Але спільну мають суть:
В день новий
малошановні
В багажі баласт несуть.

Той — тираду, мов руладу
Так заверне, що — ай-ай!..
Хоч бери та на естраду
Чоловіка випускай!..
І течуть, течуть красиві
Словеса, слівця, слова;
І у тій словесній зливі
Справа топиться жива...

Той — пером папір скородить,
Не одводячи руки,—
Плодить, плодить, плодить, плодить
Настанови, вказівки.
І летять (аби летіти!),
Мов з-під стріхи горобці,
Канцелярства любі діти —
Легокрилі папірці...

Той — поважно так і строго
Возсидає, мов паша;
На параграфи у нього
Вся застебнута душа!
Він — мов брила незборима,
Зупиняє все нове,
Й наче в бога за дверима
За параграфом живе.

Той уяв собі охоту
 Споживати легкий хлібець:
 Лиш за явку на роботу
 Пхає гроші в гаманець.
 Пальцем в носі колупає
 Всі ці трудо-вихі-дні...
 Глядь — вже й премію впихає
 В гаманець до зарплатні.

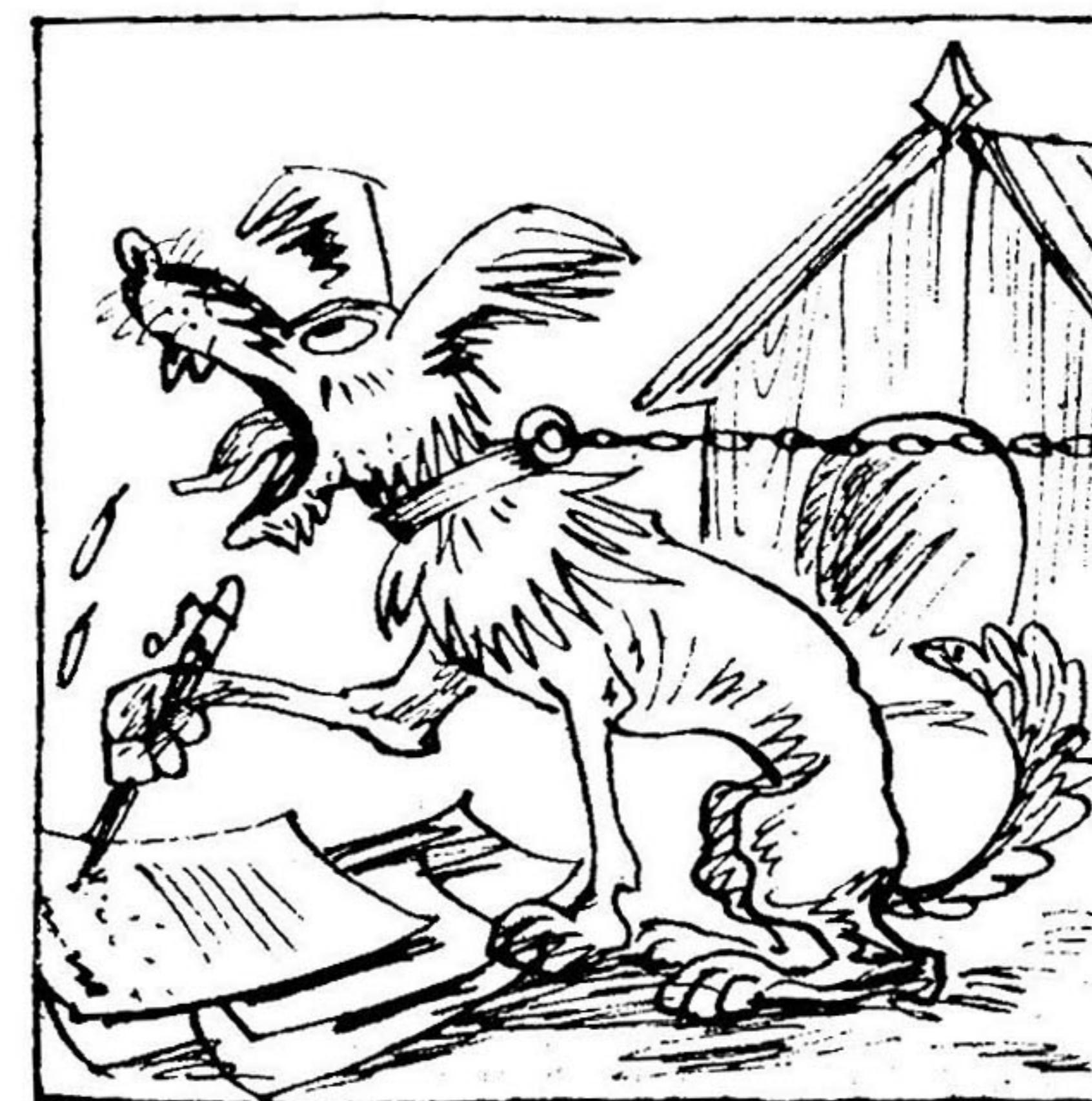
Інші ж — раді повні жмені
 Прихопить у дві руки —
 Чи з державної кишені,
 Чи у близнього ж таки:
 Спекулянти, торбохвати,
 Липкорукі на хабар —
 Кожен лізе щось урвати,
 Десь нанюхати «навар»...

Всім байдужим, заскорузлим,
 Та іще отим усім,
 У багно душою вгрузлим,
 Не співавши, так повім:

Той, хто діла не пильнує,
 З кого — лиш на гріш пуття,
 Хай для себе не планує
 Спокійненького життя!

Тих, що хочуть на дурничку
 Створить собі едем,
 Гарно схопимо за гичку
 І до тями приведем!

Все ми зробим, як годиться:
 В нас бо плани — не на рік!
 Тим-то декому не спиться,
 Як не гавкне у наш бік.

Недруг казиться неситий,
Мов на прив'язі кудлай:
Раз несила укусити,
То обгавкаю бодай!

Ну а нам — своє робити:
До своєї йти мети,
Із людьми — по-людськи жити,
Рідну землю берегти.

Нам — творити! І, при тому,
Все — доводить до ладу!..
Слава ж люду трудовому!
Слава творчому труду!

ВОВКІ НЕ СЕМЕРО КОЗЕНЯТ

Казочка для дорослих

Жили-були коза-мама і цап-татко,
А в них було любе-миле козенятко;
Коза йому на поживу — ще й дододу! —
Тягла моркву та капусту із городу.
То й жило те козенятко, мов у казці,
Ані горя не відавши, ні напасті —
Пило, їло та стрибало й мекотіло,
І нічого більше знати не хотіло.

Коли ж брався батько-цап його повчати,
Мовляв, пастися пора б уже почати,—
Коза голос подавала в ту ж хвилину:
«Ну чого ти розмекався на дитину!
Що ти, голово цапина, ото мелеш?! —
Їх же у нас не семеро, а одне лиш!
Хай поскаче!.. Прогодуємо — не нищі!..
Іще встигне натовктись на пасовищі!..
Чи вже ворогом ти став своїй дитині?!...»

Ну, ѿ виросло козеня на дарміщині.
Та із таким апетитом, що крий боже! —
Уже ѿ коза догодить ѹому не може!

А про все це і дізвався вовк із бору;
Підстеріг, коли коза пішла зі двору,
Та ѿ підкрався обережненько до хати,
Та ѿ уязвся козеня те спокушати:
«Відчини-но, я приніс тобі дарунок:
Осьде — моркви і капусти цілий клунок.
І усе то — із заморського городу!
Ти такого ѿ ѿ не нюхало ізроду!...»

Відчинило, дурнувате, ѹому двері...
Була вовку козлятинка до вечері!..

Хоч печальна в нашій казочці розв'язка,
Та повчальна зате, любі, наша казка,
Бо із неї ось мораль яка виходить:
Дармоїдство — до доброго не доводить!

ЛЮБОВ НАВИВОРІТ

Жила собі дівчинка —
дитинонька мила,
і дуже
квіти вона любила:
у будь-яку пору —
взимку чи влітку —
просила у мами не цяцьку,
а — квітку;
ні лялька не втішить, було,
ні калач:
не даси квітки,
одразу — в плач..,

Підросла дівчинка —
любо глянути;
стали серця парубочі
в'янути...
А її серце
тріпоче пташкою
над звичайнісінькою ромашкою,
бо летять пелюстки додолу —
дівча
вгадує свою долю;
і схвильовано шепчути губи:
«Любить — не любить,
любить — не любить,
любить — не любить...»

Уже й під вікном її
хтось «вартує»;
Уже їй не мама квіти дарує;
І вже оті квіти
(чого там тайти!) —
для неї
дорожчі за мамині квіти.
Вона їх до серця тулиТЬ щасливо:
«Ах, любий! Спасибі!..
Ти просто — диво!..»
А під букетиком
радо тріпоче
серце дівоче...

Ох, серце дівоче!
Скільки тебе заставляли
радіти
і сумувати
ці дивні квіти!..

Рожі,
тюльпани,
ромашки,
блавати...—
скільки могли б весни нам
розвідати
про клягви та ревність,
про віру й вагання!..

Словом,
у дівчини — перше кохання!..

Нарешті —
фата...
привітання...
привіти...
«Гі-ірко-о!..»
І знову — квіти і квіти...

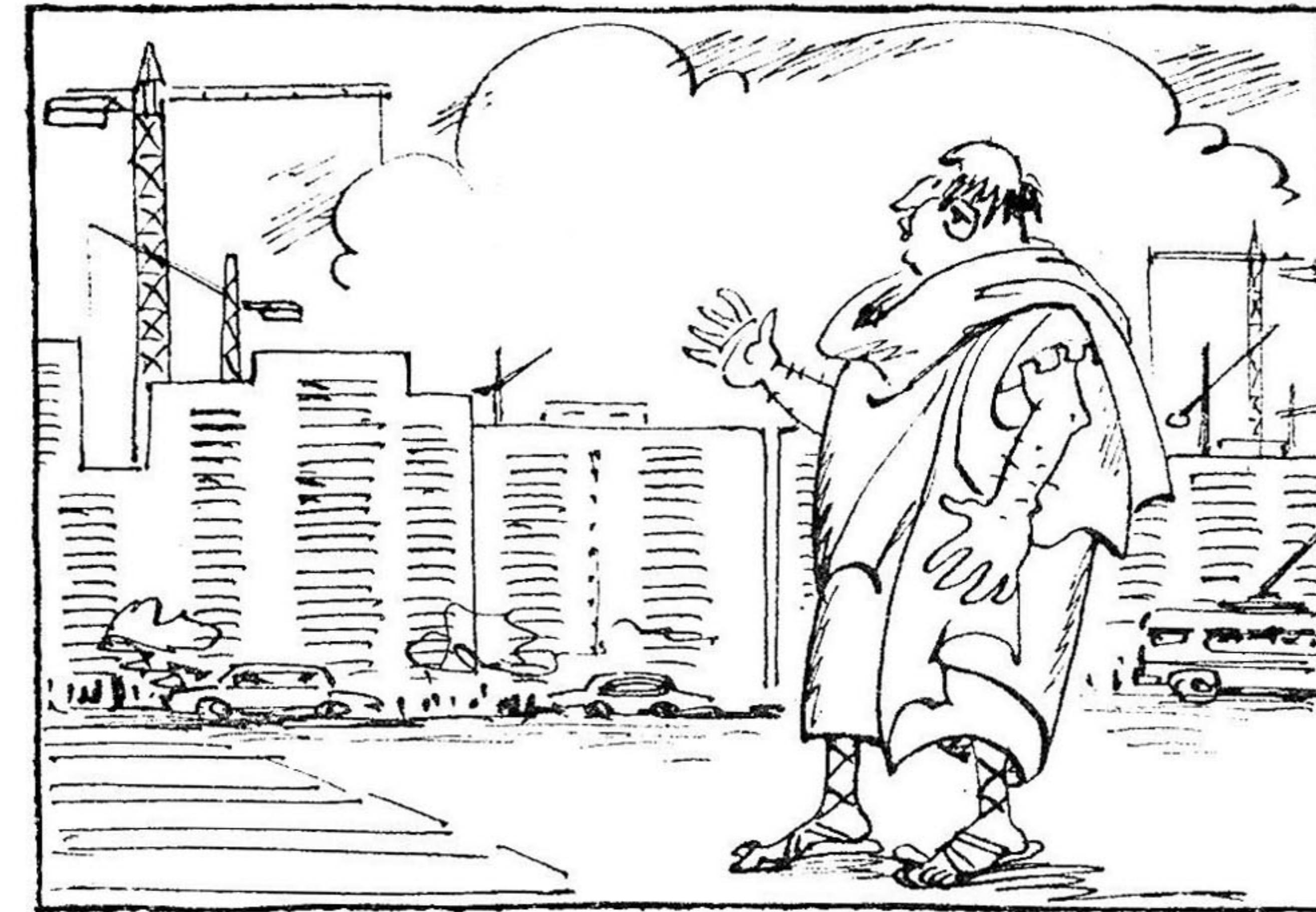
Крутиться-вертиться рідна планета...
Де ота дівчинка?
Дівчина де та?..
Годі й шукати! —
тіткою стала...

А квітів любити —
не перестала!!
Квітник у неї навколо хати!
Краса —
аж годі і змалювати!..
При грядці — грядка;
все — квіти різні:
і ранні,
й літні,

й осінні, пізні.
І тітка
квіточки уже
нині
не зірве навіть своїй дитині!
А, не дай боже, як чужі дітки
простягнуть руки, бува, до квітки! —
тітка
одразу на лиці міниться
І репетує так, аж запіниться...

На обліку в тіточки
кожна квіточка,
бо любить їх,
знає ціну їм тіточка!
Тому й писати про неї взявся,
шо сам у цьому переконався...

З базару
коханій несу три квіточки...
Останню десятку лишив у тіточки.

ЗАКОН ПРИРОДИ

Обмовитись одразу — не зашкодить:
Не претендую я на відкриття —
Давно відомий цей закон природи
(А раз природи,— значить, і життя!) ...

Заглянувши в історії аннали,
Ми звідти дізнаємося:
іще
В часи далекі
мудрі греки знали,
Що все довкруж міняється й тече.

Але не треба і ходить далеко,
Сягати в глибину тисячоліть,

Аби збагнути (не будучи і греком!),
Той факт, що все — на місці не стойть.

Хапатися не будем за цитати
Із мудрих книг, щоб доказать своє;
Не будемо складних матерій брати,
А візьмемо життя. Таке, як є...

Давайте, кинем оком доокола.
В'їжджають новосели в новий дім...
Новий Палац культури... Нова школа...
Усюди — зміни! Й радісні притім!..

Ти, може, скажеш, дорогий читачу:
«Ото, диви, Америку відкрив! —
Я, голубе, і сам це добре бачу...
Діла — буденні... Тут немає див».

Що ж, ти мене підправиш справедливо:
Буденність, так би мовити, сама...
Та чи не в тому ж і найбільше диво,
Що в цьому — дива жодного нема!

Що все нове — тепер лягає звично
В перелік наших повсякденних справ...
І це, їй-богу, дуже симпатично,
Як гарний чоловік один казав,

Але, до всього звикнувши,
здається,
З нас дехто забуває мимохітъ,
Звідкіль же то усе воно береться,
І що за тими буднями стойть...

Хоч, може, тут і не доречно радить,
Хоч я не дуже й змисний до порад,
А все ж — скажу: воно, бува, не вадить
Вряди-годи оглянутись назад.

Аж на початок нашої дороги...
Не битий шлях бо вибирали ми —
Йшли першими! Й на тім шляху
під ноги
М'якенькі не стелились килими!

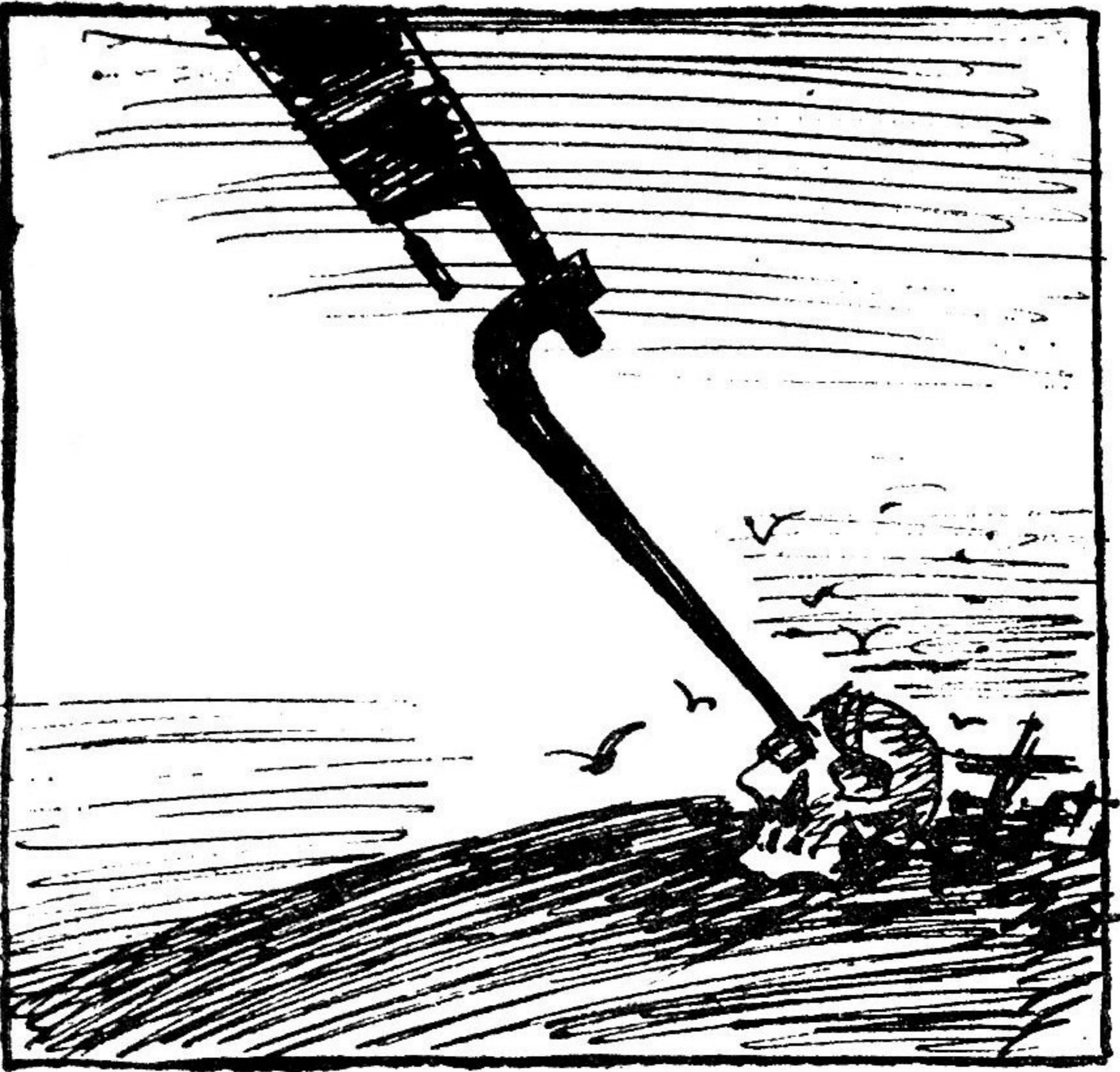
Та ми долали злобу, смерть, розруху,
І, вірячи у сто земних чудес,
Не тільки хліб насущний, а й макуху,
Було, вважали за делікатес.

Життя ж — ішло. Ішло — вже згідно плану:
Із букварем — до закутків глухих,
Од каганця — до світла Дніпрельстану,
До трактора — од рала і сохи.

Життя — ішло! Й ніякі баламути,
Ані загати кривди та хули
Вже не могли убік його звернути,
Його із курсу збити не могли...

Коли ж фашистське кодло смертоносне
Посунуло на плід наш і на цвіт,
То ми той горезвісний «дранг нах остен»
Йому зробили дрангом нах той світ.

І знов — напівголодні, напівбосі
Країну підіймали із руїн,

І знов ставали твердо, як і досі,
На шлях життя, обнов і перемін...

Усе — тече й міняється щоднини...
А в нас — нормальне самопочуття,
Бо зміни ті — на благо для людини:
Святий закон то нашого життя!

Ну а воно — накреслює програму:
На пишномовство зрізати ліміт! —
Хай кожен з нас
без гаму-тарараму
Конкретне діло робить так, як слід!

Щоб скрізь усе було в нас у порядку,
Не гайнувалась марно жодна мить;
Щоб ми жили в щедрішому достатку,
Який, до речі, нам же і творить.

Бо небеса у цьому не зарадята —
Самим нажити належить нам усе:
Його ж бо нам якийсь добрењкий дядя
Готового під ніс не піднесе.

А є ж такі, що узяли за моду
Завчати твердо тільки слово «Дай!»;
Нахлібниками на плечах народу
Хотіли б за життя проскочить в рай.

Такі, що дбають лиш, аби напхати
Свою кишеню, рідний свій живіт,
А в стінах напакованої хати
Вміщається для них усенький світ.

Такі, що легко норовлять прожити,
Вигадуючи, як би воно так
Громаді на копійку прислужити,
Але урвати у неї — на п'ятак...

Ta право нам дано, і ми у змозі
Прибрati із дороги це сміття —
Усе, що заважає на дорозі,
Їде на смітник! Такий закон життя!..

Майбутнє наше — то лише наша справа,
Лиш наших рук, і совісті, й ума,
Кивати на когось — ми не маєм права.
Ta і кивати на кого нам — нема.

Тож треба твердо взяти собі до тями:
Краса, достаток нашої землі —
Усе залежить лише од нас із вами!
Усе! — і зокрема, і взагалі!..

Життя іде... Такий закон природи.
Міняється усе, усе тече,
На вищий свій щабель нестримно сходить.
І ми цей факт вітаєм гаряче!

Бо він — також в основі, у природі
Щоденних наших планів і програм,
Щоб ми могли, з природою у згоді,
Все вище йти — у ногу із життям!

РІПКА

Звичайно ж, казка

Жив дід із бабою в мирі та згоді,
Й виростив ріпку таку на городі,
Що покректати старим довелося,
Поки той овоч вирвать вдалося...

Казку про ріпку оту небувалу
Ви, сподіваюся, знаєте змалу,
Тож, опустивши сюжету деталі,
Глянемо краще, що було далі...

Успіхом першим окрілений,
Знову
Дід посадив оту ріпку казкову,
І, як належить, до певного строку
Виросла ріпка тая нівроку.

Раз дід і каже своїй господині:
«Бабо! Ми ріпку вже вирвемо нині.
Тільки затям це одразу, будь ласка:
Більше
стара не повториться казка —
На посміховисько всенікому люду
Пупа собі надривати не буду:
Ми, слава богу, грамотні стали —
Маємо досвід, і казку читали!
Йди, погукай-но онучку із хати,
Жучку і кішку — та й будемо рвати...
Зразу ж і мишку гукни, зрозуміло,—
Знаєш: без неї ж не склеїться діло...»

Весь колектив на городі зібрався.
Дід вже й за гичку ріпки уязвся,
Баба — за діда, внучка — за бабку,
Жучка — за...
(Е-е... тут я ставлю трикрапку!)
Внучка гукнула: «Гляньте-но, діду!
Кішка вмивається!.. Гості приїдутъ!..»

I — мов у воду дивилась небога:
Закучерявилася пилом дорога,
І у просторому авторидвані
Притарабанили гості неждані.
Й зразу ж
активно попхались на грядку...

Ріпку оглянули всі по порядку.
«Треба,— сказали,— перше ніж рвати,
Все, як належиться, обґрунтувати...»

Мудро мугикали... Міряли гичку...
Занотували кожну дрібничку,
Ще й на кілочку, бач,
невеличку
Тицьнули в грядку бирку-табличку
(Глянеш, і — видно: на данім городі
Вже і наука сьогодні у моді!)...
Потім
пішли із городу до хати
Та й заходилися знову писати...

І, як у казці то тільки можливо,
Метаморфозне сталося диво:
Де була дідова хата ще вчора,
Нині — з'явилася «Ріпкоконтора»...

Трудяться люди, стараються люди —
В день
переводять паперу три пуди
На діаграми, анкети, цидули.
(А на город і дорогу забули!)...
Вже й дисертація є: «До питання
Ріпкосадіння і вишивання»...

Ну а куди ж то поділись
герої
«Ріпки» колишньої, казки старої?..

Всі вони — тут же, у повному зборі:
Дід — сторожує при «Ріпкоконторі»,
І за сумісництвом — як споконвіку! —
Дітям розказує казку про ріпку.

Баба також зарахована в штати
(Треба ж контору комусь підмітати!),
Та на базар іще ходить при тому —
Ріпки купить, бо смакує старому.

Жучка — при дідові гавкає, скаче:
Бути при сторожі — діло собаче;

Кішка — і знати нічого не хоче:
Їсть та гуляє, спить та муркоче;

Мишка — та, повна завзяття й наснаги,
Трубить ретельно конторські «бомаги»;

Внутика вже третю дитину колише...

А «Ріпкоконтора» — все пише та пише...

Раптом одного чудового ранку
Діда в контору гукнули із ганку:
«Ріпку,— сказали,— вже рвати іди ти;
Осьде — інструкція, як це робити;
Вивчи, ю дотримуйся твої науки!»

І тицьнули дідові книжечку в руки...

Дід на пеньочку присів коло хати
І заповзявся читати-вивчати...

От і дізнався, що ріпку
можливо
Вирвати тільки усім колективом,
Бо, виявляється, так вона рветься:
Дід хай за гичку цупкенько береться,

Баба — за діда, за бабу — онучка,
А за онучку — чіпляється Жучка
(Є у онучки для цього спідниця),
Далі — за Жучку хай візьметься киця;
Врешті покликати треба ще й мишку...

Сплонув старий та їй пожбурив ту книжку,
І, свою хатню зібравши громаду,
Взявсь виробничу проводить нараду...

Та... затремтіли в старенького жижки:
Серед присутніх не бачить він мишкі!
Мишка пропала, бодай йому трясця!
Вирвати ж ріпку без неї не вдасться!!...

Кинулись кликати мишку;
шукати
Всюди у хаті (та ще й — коло хати!)...
День метушились усі
без обіду!..
Марно! — пропала сіренька без сліду...
(Справа у тім, що, гулявши без діла,
Кішка з нудьги оту мишку і з'їла).

Словом, було то — содом і гомора!..

Дід же в коморі замкнувся,
і з горя
Пив цілий тиждень без передишки...

Врешті —
усе обійшлося без мишкі!

Бо як закінчив старий горювати,
 Вийшов на грядку — а що ж його рвати?!

Хоч би яка де паршивенька гичка!..
 Тільки стирчить
 на кілочку табличка...
 А на табличці — два лише слова:
 вицвілий напис:
 «Ріпка казкова»,

У КИЇВ-ГРАД СТЯГЛИСЯ ЛЮДИ...

И быша З братья... и сестра их Лыбедь...
 И створиша град во имя брата своего ста-
 рейшаго и нарекоша имя ему Киев.

«Повість временних літ».

I

Що так воно, то, справді, таки-так:
 Був розум у братів і гарний смак,
 І тут — їм не потрібні адвокати:
 Як не поглянь і як не поверни,
 А дуже вдатнє спромоглись вони
 Для забудови місце підшукати.

А це ж — півділа!.. І за певний строк
На горах народився городок,
Де у Дніпро Почайна гнала воду,
Та як пішов, та як пішов у ріст!..
І виріс — аж як «мати руських міст»,
Хоч сам — і чоловічого же роду.

І в факті цім немає протиріч:
Град Кия — крізь бурхливий плин сторіч,
Крізь їхній блиск, і їхню тьму незрячу
Ніс, як святий, коштовний скарб несуть,
Свою жіночо-лагідну красу,
Свою несхитно-чоловічу вдачу.

Ні половець, аніже печеніг
Тії краси спаллюжити не зміг;
Ні злotoханс'кі, ні фашистські орди,
На що вже практиковані були! —
Але ѿ вони, трикляті, не змогли
Зламать ѹого стійкий характер гордий.

І ось уже п'ятнадцять він століть
На горах уподобаних стоїть,
Хоч, власне, до душі ѹому ѹ долини
(Візьмімо хоч би той таки ж Поділ),
А нині кличе всіх за дружній стіл:
Справляє — вперше! — власні іменини!

Для родичів і друзів — хліб та сіль!
І йдуть вони та їдуть звідусіль —
З країв своїх, чужих, близьких, далеких.
Не лиш до Рима, тут чи верть, чи круть —
Дороги всі ѿ Києва ведуть,
І навіть та, що «із варяг у греки»...

Тож, думається, саме із руки
(Та ѹй до ладу було б воно таки)
Зробить одну, похвальну дуже, справу:
На славне свято запросить до нас
Когось із предків, що ѿ давній час
Примножували міста Кия Славу.

II

Якби захід ми задумали такий,
Певно, першим нам на думку спав би Кий:
Перший в ділі — і в пошані перший завше!
Але ж — факт, і нам ѿного не обійти:
Ще ѿ сестра була у Кия та брати!
Вони ж також не сиділи, руки склавши!

Не секрет бо: є такі ще хитруни
(І, що треба тут відзначити, вони
В ті часи водились також, зрозуміло):
Розпинається усюди: «Ми» та «Я»,
А приглянешся,— ой, матінко моя! —
Тільки крутиться, де інші роблять діло.

Інша справа — наші Либідь, Щек, Хорив:
Трудовий — усіх охоплював порив!
Одне слово, вся родина — прехороша.
Тож не лиш самого Кия, єй же єй,
А усіх просити слід на ювілей,
Бо ж гуртом «створиша град і нарекоша»!

А при цім таке підкреслити б хотів:
Не забудьмо ще ѿ про інших двох братів:
Наша пам'ять — то і честі нашій міри;
Їх зобидти — для нас то був би гріх

(Досить того, що Олег зобидив їх).
Словом, треба запросити Аскольда й Діра.

Та й Олег, що на воротях щит прибив
(Чим шарварку у Царграді наробив),—
Як без цього іменини святкувати?!
Він за морем славу ж Києву здобув!
Плюс до того (бо ж Олегом віщим був!)
Перший люду сповістив, що Київ — мати!

Чи от Ольга! То ж була, як свідчать всі,
Наймудріша тоді жінка на Русі!
Було, носа утирала і мужчині!
Ну а жінка — та ще й мудра! — то не жарт...
Вшанувати, безумовно, Ольгу варт,
Бо і мудрість, і жінок шануєм нині.

А чи син її, хоробрій Святослав,
Він ніколи анонімок не писав —
Робив чесно і одверто свою справу:
З кимось мав звести рахунки,— в той же час
Посилав йому депешу: «Йду на вас».
Як же шани не oddati Святославу?!

А узяти Володимира обох —
Із хрестом та Мономаха — свідок бог:
Запросити їх — ніхто не буде проти;
З них бо кожен, як на той далекий вік,
Хоч і князь, а — прогресивний чоловік,
І обидва — непідробні патріоти.

Або перший книголюб наш, Ярослав,
Що в народі назву Мудрого дістав,

Що в ту пору, неспокійну і далеку,
Добру славу і пошану заслужив
Тим, що вельми книжним словом дорожив,
І, як кажуть, навіть мав бібліотеку!

(Слід при цім деталь відзначити одну:
Він книжки любив не лише за їх ціну,
А у серці мав до них повагу ширу,
І коли уже збирав, то недарма:
Ще хотів собі прибавити ума,
А не просто — «умебльовував» квартиру).

III

Можна список цей продовжити б, однак
Цього досить: ясно, думаю, і так —
Всі вони і шани гідні, і хвали,
Всі достойними киянами були.

І якби не запросили з них когось,
То, напевно, червоніти б довелось:
Князь образився б (і був би таки прав),
Ще, дивися, у амбіцію б упав:
«А я що, хіба теля у бога з'їв,
Що мене вже виключають із князів,
Що ні шани, ні поваги вже мені?!

Ні, не може так чинити! Ні і ні!
Лиш невіглас, безпardonний хам і тать
Може предків зневажать і зобижать.

Щоб не впав на нас із вами такий гріх,
Треба, значить, їх запрошувати усіх...
Та розгляньмо (хоч, їй-бо, я не педант),
Що нам дати може даний варіант.

IV

Ті князі, що не кажіть, а все ж — пани,
Звикли, бач, до ут і розкоші вони,
Вдовольняли забаганки всі свої.
Тож були в них слуги, почет, холуй.

Отому-то дуже й дуже може бути,
Що з собою ще і челядь приведуть,
Та болярів ще прихопить кожен гість;
І забракне у готелях, братя, місьць.

Як складеться ж ситуація така,
То... (писати — не підіймається рука)...
Одне слово, страх бере мене:
аби

Не схопились наші предки за чуби
(Бо частенько, як історія гласить,
Так рішалися проблеми в їх часи);
Геть забудуться, що кревні, що брати,
І може знов до міжусобиці дійти...
Ні, запрошувають усіх — не випада,
Бо ще може суща вийти чехарда...

V

От і треба поподумати, погадати,
Як на гостя кандидата підібрати,
Щоб і знатний, і уdatний був то гість,
І — проста, а не якась там біла кість...

Є такий на оці в мене, признаюсь,
За якого поручитись не боюсь.

Та ѿ ви сганете, гадаю, на мій бік...
Симпатичний то, культурний чоловік,
Князю жодному — не брат і ані сват.
Одне слово, той, що треба, кандидат! —
Ані нас, ані себе не підведе...

Та — стривайте: онде він уже іде...

VI

День розпромінився чудесно,
Зело буяє молоде...
Наш перший літописець Нестор
Святковим Києвом іде.

В незмінній скуфії чернечій
(Що нині — дивно, взагалі),
Волосся спало аж на плечі,
Хламида чорна — до землі.

Здавалося б, усе — на подив,
Як збоку глянути, а от,
Привиклий до сюрпризів моди;
Вже й не дивується народ.

Та ѿ добре це, казавши чесно,
Що не здається він чудним...
Простує вулицею Нестор...
Давайте, рушимо за ним.

VII

Простує вулицею Нестор,
І все для нього інтересно:

Предивний пині Київ є!..
Наліво чи направо гляне —
Все — інше!.. Корінний киянин —
Він Києва не впізнає!
Дивується: ні дать, ні взяТЬ —
Кругом самі двірці стоять!

Аж от, здивований без міри,
Закляк, очам своїм не вірить:
«Що виджу?! Золоті врата!!
Минуло стільки літ, а брама —
Аки новенька! Така сама!..
Се — просто чудо!.. Ліпота-а!..»
Іще сказати щось хотів,
Та, видно,— аж забракло слів...

На схил виходимо дніпровий...
На лоб у гостя лізуть брови:
Таке й не снилося колись —
Ген за Дніпром, де було голо,
Та на болоні за Подолом
Палаці білі піднялися!..
Скубе борідку Нестор
та
Шепоче: «То-то, ліпота-а!..»

А як в метро він опустився,
То зопалу перехрестився
(Кажу це по секрету вам),
Здивовано розвів руками:
«О-о! Гожі днесь пещерні храми!..
Достойний града чудо-храм!..
Аз, грішний, думав, що тепер
Не роблять храмів із печер...».

Уже й ладнався бить поклони,
Та не уздрівши там ікони,
Збагнув, що щось не те воно,
Що щось наплутав ненароком...
Розглянувся, примружив око
І... уклонився все одно!
Сказав: «Краса — завжди свята!» —
Та ще й прицмокнув: «Ліпота-а!..»

В бібліотеці побували.
Оглянувши книжки, журнали,
Не стримавсь книжник: «Чудеса!
Хвалю се вельми і приємлю!
Знатъ, Ярослав у лепську землю
Посіяв книжні словеса!
Пригоже жниво дав засів —
Днесъ, виджу, грамотні усі!..»

Вирує Київ... Різнолика
Шумить, гуде на всіх язиках,
Де не піди, людська юрма...
Се — Нестерові інтересно,
Але, казавши правду, Нестор
В однім — не добере ума:
Звідкіль то стільки лиць, імен
Народів різних і племен?!

Чому, для чого, звідусюди
У Київ-град стяглися люди?..
Чи то заводиться на брань,
Чи привезли Русі данину,
Чи, може, у лиху годину,
Самі приїхали по дань?!

VIII

Напевно дехто (ну, признайтесь чесно)
Тут скрушно головою похитав:
Який, мовляв, найвний отой Нестор,
Якщо вже не сказати — темнота!..

Шановні! Поспішать, їй-бо, не варто.
Не дуже строго Нестора судіть:
Він у наш день, сюди, на наше свято
Прибув, сказати би, із глибин століть!

Ну, а тоді ж було не те, що нині.
Тож він, свого часу й епохи син,
Не вельми-то веселий досвід виніс
Із тих, не вельми світлих-то, глибин.

Чи ж слід за це осуджувати людину?!

Тим більш, як ширше глянуть, то воно
Виходить, що у думці про данину
Раціональне є-таки зерно!..

IX

Шумить Хрещатик юно і святково...
Зійшлися різні роди й племена...
Хоч не однаке материнське слово,
Але Вітчизна-мати в них — одна!

У чорний час фашистської навали
Стояли всі пліч-о-пліч, як брати,
Життям — данину смерті отдавали,
Щоб Києву життя уберегти!

А нині — мов Дніпро весняні води,
Збирає Київ нашу всю сім'ю,
Й несуть їому побратані народи
Безцінну дань! — любов несуть свою!

Вона живе у ділі їх і слові!
А ми — од всього серця, навзаєм
Данину щиру нашої любові
Своїм братам і друзям возвдаєм!..

X

Та, врешті, все збагнув і Нестор
І проглаголив: «Зело рад,
Що ушановує братерство
Наш, створений братами, град.

Нас не здолають супостати,
Понеже сили, як ота,
Братерства сили — не здолати!
Се — давня істина свята.

Іще й таку я маю гадку:
Безсмертний, роде наш, єси,
Бо виджу: предківського спадку
Нашадки не звели на пси.

Хоч і нову хапають моду,—
Прихильні й до старовини,
Щоб не забути, з якого плоду,
З якого кореня вони.

Бо як, бува, коріння кволе,
То що при ньому чоловік?! —

Мов теє перекотиполе:
То в сей летить, то в інший бік...

Аз рад, що кореню оцьому —
Пускати памолодь гінку!..
І не зв'ялить її нікому!
І се аз — істинно реку!»

ПОРТРЕТИКИ

ЗАХРЕБЕТНЕ ЧАДО

Що робить він?.. А що йому робить?! —
Гуляє, моди переймає, спить.
І робить це охоче, навіть радо...
Як він живе?.. А як він жити має?! —
Гуляє, спить та моди переймає,
Так, як і кожне захребетне чадо...
Яка мета у нього є в житті?..
Зручніше умоститись на хребті —
На батьковім чи й на твоїм, громадо!

ШИРОКА НАТУРА

Ах, який душею він широкий!
Ах, на диво щедрий чоловік! —
Так і сіє грішми на всі боки,
І ціну забувши їм, і лік...
Та одразу щедрість ту погасить,
Буде й мідяки він поважать...
Тільки одженіть його од каси,
Де народні грошики лежать.

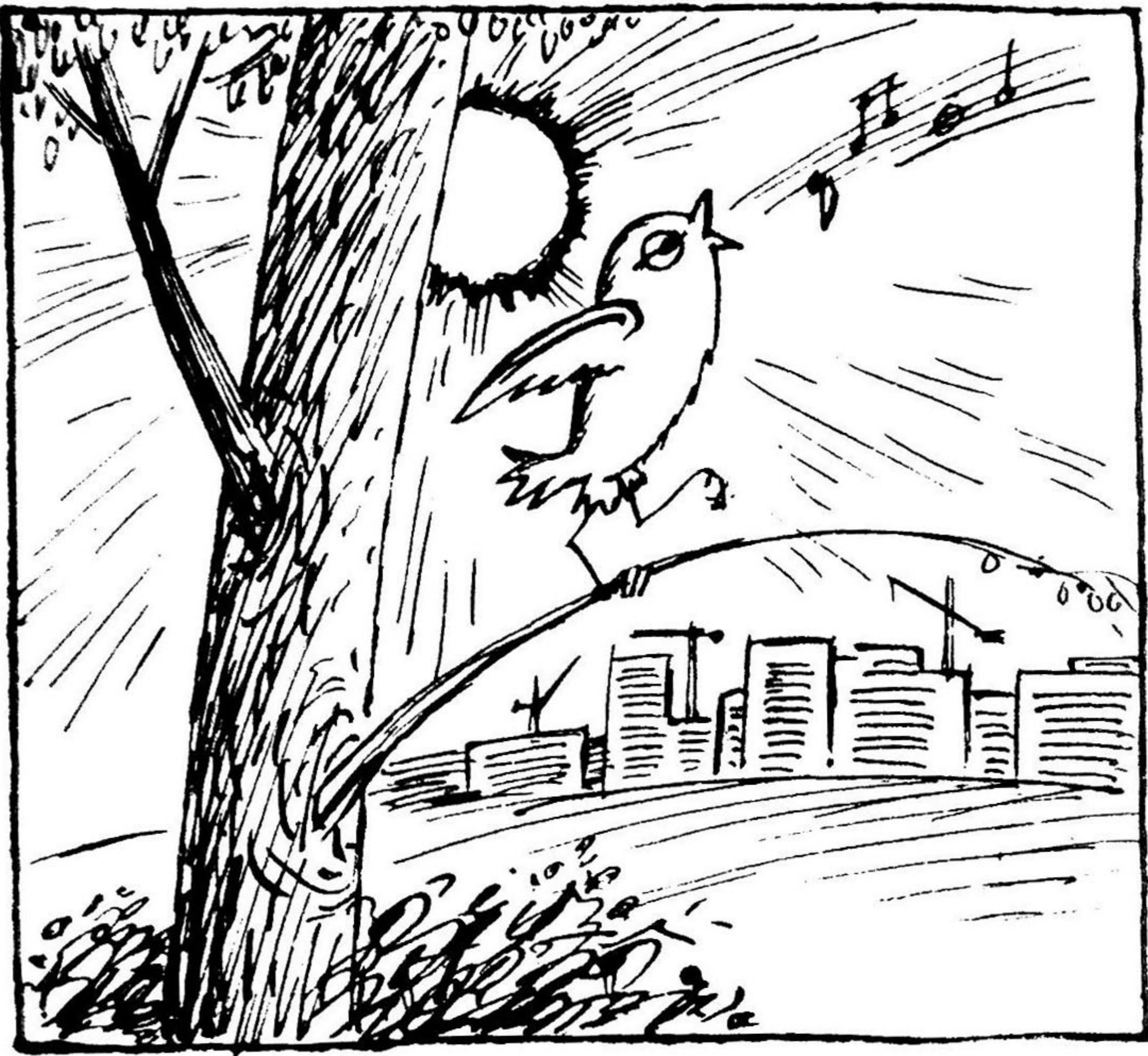

«КУЛІНАР»

Він, бува, і ночі не доспить,
бо — кулінарія!..
Парить, варить,— лиш би накормить
ненажеру змія.

Змій — шалена, ненаситна твар!..
Але річ у тому,
що і сам невтомний «кулінар»
живиться при ньому:

З варива отого — має свій
приварок скажений,
бо той змій — не просто собі змій;
бо то — Змій Зелений!

НЕХАЙ СМІЮТЬСЯ!..

Майже ліричне

Сміються, плачуть солов'ї...
о. ОЛЕСЬ.

...І ваблять знову дальні далі;
Кімната стала затісна...
Але — опустимо деталі
І скажем коротко: весна!

Весна!.. І наче сам лягає
Рядок ліричний з-під пера...
Земля квітчається розмаєм...
Чудова, радісна пора!

Коли гудуть вітри провісні,
Шумлять оновлені гаї,
І, як у тому вірші-пісні,
Сміються, плачуть солов'ї...

Скажу охоче, що нагоди
Не пропущу ніколи я
Послухати диво це природи —
Його величність солов'я.

Коли затихкає, засвище,
То нижче візьме, а то — вище,
То заляшти, то тъхне знов.
Колінце вверне зверх програми,—
То тільки — розведеш руками:
«Ну й ну!.. Бодай ти був здоров!..»

Бо — що й казати! — митець! Маestro,
А не який-небудь паргач;
Він пісні служить вірно й чесно.
В піснях же — все є: сміх і плач...

Не сміхом, звісна ж річ, єдиним
Живе на світі чоловік
(Хоч, як відомо, для людини —
То гарний харч і добрий лік).

Та в кожного, як це ведеться,
Є уподобання свої...

Мені — найбільше те до серця,
Що, бач, сміються солов'ї!

І не у тому тільки справа,
Що сміх — над золото ціню,
Що дуже бажана приправа
Він у духовному меню.

Гукнувши логіку в підмогу,
Це пояснить я так би міг:
Весна — йде з радістю у ногу,
А радості
до пари — сміх!

Хоча, повірте, я — не проти
Сльози людської!.. Завше — «за!»,
Коли то не сльоза скорботи,
А світла радості сльоза!

Якщо ж про інший плач казати,
То, мій читачу дорогий,
Хай плачуть всякі супностати,
Хай плачуть наші вороги!

УСМІШКА СМЕРТІ,

або

Нотатка про «чисту» доню, веселого татка i ще дещо

Це — зброя, яку ми в світі, що живе під знаком ядерної зброї, називаємо чистою зброєю...

І ось угорі, в повітрі, приблизно на висоті 1000 метрів над містом, я підриваю нейтронну бомбу...

...Саме тому нейтронну бомбу характеризують як бомбу, яка вбиває людей, але щадить матеріальні цінності.

Запитання. Дивно, однаке, що ви весь час говорите про Європу, про війну в Європі...

Відповідь. ...Вам не пощастило... ви живете по сусіству з радянським блоком. Вам загрожують. Ми ж віддалені від них океаном.

Запитання. Ваш син служить на флоті. Як ви будете почуватися, якщо він стане жертвою бомби?

Відповідь. О ні, ні, ні, тільки не флот. Бомба не застосовується на морі...

Запитання. Чому б ви віддали перевагу: щоб йому загрожували торпеди чи нейтронна бомба?

Відповідь. Я, очевидно, віддав би перевагу торпеді... Торпеда топить корабель. Але в цьому випадку мій син міг би врятуватися на плоті чи в човні і залишитися живим... нейтронна бомба убиває людей і залишає неушкодженим корабель...

Запитання. Невже вам у зв'язку з усім цим за останні 20 років ніколи не спадало на думку: що ж я винайшов?

Відповідь. Ні, ніколи...

Із інтер'ю, даного голландському телебаченню «батьком» нейтронної бомби Семюелем КОЕНОМ.

Із ним я знайомий не так,
щоб аж — особисто:
ні єпільної каші не їли,
ані борщу;
а коли вже казати
правду усю геть чисто,
то сер Семюел
про мене
навіть не чув...

Та я — не журюсь...
І якби-то — повірте на слово —
теж
і не чув,
що є отої сер Семюел,
то це, присяйбо,
просто, було б чудово,
або, як по-їхньому мовиться,
вері велл!

Але
(що удієш?! — кібернетична ера,
інформаційний, телевізійний вік!)
я — чув про сера,
я навіть бачив сера!..
Ох, який же веселий то
чоловік!

Очима власними бачив.
На телекрані...
Той кадр
І досі ввижається ще мені:
сер
демонструє

зуби свої бездоганні
(не знаю, правда,
власні, а чи вставні)...

Я — за те,
щоб людина була весела;
я — за сміх,
бо сміх убиває зло.
Але від усмішки
Коена Семюела —
на мене
смертним холодом
потягло!..

Він говорив
про улюблене своє чадо —
яке воно чисте,
слухняне яке, мовляв...
Де ти була,
правдо чи хоч — півправдо,
коли татусь
так донечку вихваляв!?

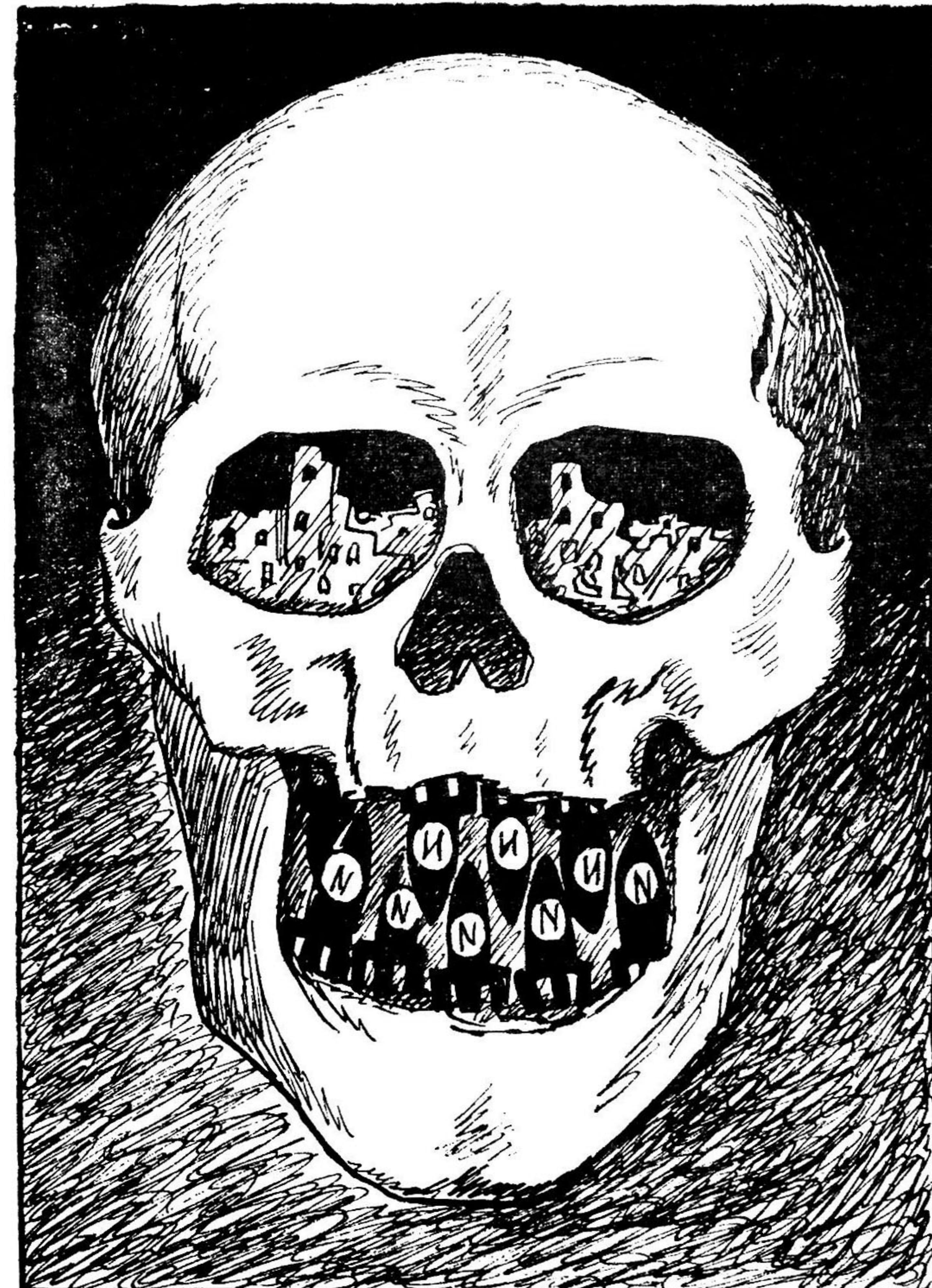
З екрана
дивились
очі нахабно-веселі,
а я —
в них дивився,
неначе у чорні дірки,
і там, за екраном,
бачив чорні пустелі,
мертві оселі
і — кістяки... кістяки...

Сер Семюел
у словесній вправлявсь омані,—
притухлу брехню
одеколоном кропив.
І — усміхавсь...
А бачилось на екрані:
зловіщо, застигло всміхаються
черепи...

Він усміхався,
бесідував із журналістом —
татусь нейтронної смерті
давав інтерв'ю:
«І ось угорі,
з тисячу метрів над містом,
я
підриваю
нейтронну бомбу мою...»

Він — підриває...
Та ви не тривожтеся всує:
зробить та бомба
все людяно й чисто так,
она — хороша:
хати вам не зруйнує,
і навіть буде цілісінький
ваш кістяк!

Ах-ах! — яке ж то
на диво дитя гуманне!
Яке тактовне!..
Аж хочеться
наперед

(щоб не спізнились!)
подякувать, добрий пане,
за милість вашу:
вціліє ж бо мій клозет!!

Якщо пронижуть хвилі мене
нейтронні,
то що од мене лишиться?! —
лиш тлін і прах!..

Але —
спасибі, паночку, вам і доні —
клозет — вціліє!..
Це ж радість яка!!
Ах! Ах!..

Іще я дещо хотів би сказати
од серця.
Дуже хотів би...
Та начебто — не з руки,
бо це
для друку зовсім не надається,
а я — на жаль! — ще й вихованій таки...

Розписує сер
принади свого дитятка...
Але — постривайте! —
цікавий момент один:
крім доні нейтронної
у Семюела-татка
є ще
звичайний — із плогі і крові! —
син!

Із плоті і крові!
Таких же, як ми із вами;
із плоті і крові,
як і людські сини...
Татусь постарається
для дониної реклами.
А як же із сином
на випадочек війни?

Чи сер не проги,
щоб вихор отой нейтронний
в крові і плоті синка його
скаженів?..
Що-о??
Сер і думку од себе таку
одгонить?!.
Знатъ, він —
«гуманний» лише до чужих синів?!,

Тому-то
в нього іде воно все так гладко:
підряд узявши
прислужувати сатані,
усміхається
нейтроннобомбний татко
і хвалить доцю,
мов дівку на виданні...
А в Білому домі,
у столичному Вашингтоні,
де злоба
нині
кубелечко собі в'є,

хрещений батько
нейтронній доні
благословення своє дає.

Він усміхається (для артиста
Всміхатись мило — то просто фах!):
Пого похресниця — така «чиста»! —
Лежить в рожевеньких пелюшках.

Лежить, спокійна і тиха буцім.
А хресний батечко умовля:
«Візьми, Європо, її на руці —
Воно ж невинне таке маля!..»

А то страхати вже робить спробу,
Аби чи так, а чи сяк хоча
Якось уговтать «стару Європу»
І оте підсунути потерча...

І усміхаються пентагонні
Й припентагонівські торгаши,
І погирають липкі долоні,
І цілять оком на бариші.

Лакей смерті... Жерці користі...
Однакі норов і віра в них:
Дасть «чиста» бомба прибутки чисті!
А чиста совість?.. Нема дурних!..

Вони всміхаються... Усміхаться
Хіба ж причини нема, скажіть? —
Ось рушить їхня нейтронна цяця
За синє море, в краї чужі.

Вони всеміхаються... Ну, а чом би
Не усміхатися? — не вони ж
Конати будуть од тої бомби,
Не їх земля, і не їх сини ж!

Хай світ провалюється у хлані! —
В них — власні правила й плани гри:
Вони в безпечнім заокеанні
Діждуться слушненької пори!..

Отут-то пану за океаном
(Якому саме — не в цьому суть,
Бо не знайомий із жодним паном)
На дещо хочу я натякнуть.

Гей, пане хитрий та ще й дволикий,
Кульгає трішечки той ваш план:
Хай! — Атлантичний він (чи й — Великий!) —
Все ж — не без межний то океан!

Ви сподіваєтесь вижить, пане,
В заокеанськім своїм гнізді,
Але як та громовиця гряне
(Не в час будь сказано це!), тоді...

Тоді (хоч, може, воно й дрібниця,
Але скажу, ніби тет-а-тет) —
Вам вже ніколи не знадобиться
Не тільки мій, але й ваш клозет!

З М И С Т

Все — доводить до ладу!..	5
Вовк і не семеро козенят	11
Любов навиворіт	14
Закон природи	19
Ріпка	25
У Київ-град стяглися люди...	33

П о р т р е т и к и

Захребетне чадо	47
Широка натура	48
«Кулінар»	49
Нехай сміються!..	50
Усмішка смерті, або Нотатка про «чис- ту» доню, веселого татка і ще де- шо	53